

ΑΡΗΣ ΣΤΟΥΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

παστρικοθόδωρα

ΕΝΑΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΜΟΣ ΠΟΥ ΠΑΕΙ ΝΑ ΕΚΛΕΙΨΕΙ

ΣΤΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ Η ΣΑΡΑ ΜΠΕΡΝΑΡ ΩΣ ΘΕΟΔΩΡΑ

Παστρικοθοδώρα

Εισαγωγή

Σπάνια βρίσκει κανείς τη λέξη παστρικοθοδώρα γραμμένη. Όταν ήμουν παιδί την άκουγα στον προφορικό λόγο, πάντοτε με υποτιμητικό χαρακτήρα.

Εγώ την ερμήνευα να αφορά μια γυναίκα υποκρίτρια.

Διαβάζω τώρα στα γεράματα το slang.gr

Η γυναίκα που έχει εμμονή με την καθαριότητα, όχι όμως επειδή είναι υποχόνδρια ή νοικοκυρά, αλλά επειδή θέλει να δείχνει στους άλλους ότι ντε και καλά είναι προκομμένη. Μιλάμε δηλαδή για επιδειξία του καθαρίσματος.

Τέτοιες θα βρείτε είτε στο μπαλκόνι να απλώνουν συνέχεια ρούχα, ή με το λάστιχο παραμάσχαλα να πλένουν αυλές και μπαλκόνια (και όλους τους περαστικούς μαζί) ή με το βετέξ ανά χείρας να τρίβουν τις μουτζούρες από τους τοίχους και τις πόρτες.

Στο «ΠΟΝΤΙΚΙ» της 15.10.2012 ο ΡΕΠΟΡΤΕΡ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ, στο άρθρο με τίτλο «Η Παστρικοθοδώρα» ο **kgeorgiou** γράφει : «Έτσι, η καημενούλα η Ελληνική κυβέρνηση, καταφέρνει να κρύψει τα σκουπίδια κάτω από το χαλί και να παραστήσει την **Παστρικόθοδώρα** στους ξένους που την παρακολουθούν».

Πολλά έχουν παρεξηγηθεί σε αυτή την ερμηνεία. Η υποκρισία παραμένει το κύριο χαρακτηριστικό. Παρακάτω θα κάνω τις δίκες μου υποθέσεις.

Ανάλυση της λέξης

Η λέξη παστρικοθοδώρα είναι μια από της πολλές σύνθετες λέξης με συνθετικό ένα κύριο όνομα. πχ. Καλπομανωλης, Αστραπόγιαννος, Μαλακαντρέας, Μουγγοθόδωρος, Παστρικοθοδώρα, Στραβόγιαννος, Τρελαντώνης, Ψευτοθόδωρος, αλλά και Ψωροκώσταινα, Φραγκογιαννού, Τρελλοκαμπέρω, κλπ.

Ας δούμε τα συστατικά αυτής της συνθέτης λέξης:

Παστρικός, παστρική, παστρικό

Επίθετο τριγενές και ακατάληκτο

1. (λαϊκότρ.) που τον έχουν καθαρίσει καλά· καθαρός: *Όλα μέσα στο σπίτι του είναι παστρικά.*

2. (μτφ.) α. (οικ.) που είναι ηθικά άψογος, καθαρός, που δεν υποκρύπτει δόλο: *Μου αρέσουν οι παστρικές δουλειές / κουβέντες. Δε φαίνεται / δεν είναι και τόσο παστρικό, για άτομο αμφίβολης ηθικής.* || (ειρωνικά) για ανήθικο, ανέντιμο άνθρωπο: *Παστρικό υποκείμενο και του λόγου του.* β. (ως ουσ., παρωχημένο) η **παστρικιά**, η πόρνη. **παστρικά** ΕΠΙΡΡ: *Να μιλήσουμε παστρικά, τίμια.*

[μσν. παστρικός < πάστρ(α) -ικός]

Η **πάστρα** είναι λέξη συγγενής με το σκούπισμα.

Σημαίνει καθαριότητα *Το σπίτι έλαμπε από πάστρα.*

Από τη μεσαιωνική λέξη. πάστρα < σπάστρα < σπαστρ(εύω) -α (αναδρ. σχημ.) και το ρήμα σπαστρεύω έγινε παστρεύω. Το παστρεύω λέγεται σπάνια σήμερα αντί του καθαρίζω συχνά όμως με την προσθήκη του επιτατικού ξε- το ακούμε στο ρήμα ξεπαστρεύω : βγάζω από την μέση, δολοφονώ, ξεπαστρεύω.

Ένα σπάνιο είδος χαρτοπαιγνίου είναι η πάστρα ή ξερή. Είναι αξιοσημείωτο ότι το ίδιο παιγνίδι στα ιταλικά λέγεται σκέπα scopa : σκούπα . το ρήμα scopare σημαίνει σκουπίζω αλλά και γαμάω. Λόγω της διττής σημασίας για το σκουπίζω στα σημερινά ιταλικά χρησιμοποιείται το ρήμα *sprazzare*.

Το σκαρτεύω σημαίνει καθαρίζω με σκούπα κατασκευασμένη από σπάρτα¹ και πηρέ αργότερα την γενικότερη έννοια καθαρίζω.

Όταν στα μεσαιωνικά χρόνια και στα χρόνια της τουρκοκρατίας το πλύσιμο ήταν πολυτέλεια οι περισσότεροι πλεόντουναν πολύ σπάνια. Ο χώρος του λουτρού ήταν ανύπαρκτος και το πλύσιμο γίνονταν στη σκάφη της μπουγάδας. Έτσι λουσμένες δηλαδή παστρικές λεγόντουσαν οι πόρνες κατ' ευφημισμό. Αυτές ήταν αναγκασμένες να πλένονται μετά από κάθε συνουσία. Τέτοιο πλύσιμο φάνταζε εξωπραγματικό στις «τίμιες» κοπέλες και νοικοκυρές των προηγούμενων αιώνων. Επειδή η λέξη «πουτάνα» εξαιρείτο από το λεξιλόγιο μιας «καθώς πρέπει» γυναικάς, έλεγαν για κάποια πόρνη : «**είναι από εκείνες τις παστρικές**».

Συμπέρασμα παστρικιά είναι η πόρνη.

Θεodώρα

Το δεύτερο συνθετικό της λέξης μας είναι κύριο όνομα Θεοdώρα, το θηλυκό του **Θεodωρος**. Το Θεodωρος σημαίνει ο χαρισμένος από τον θεό, ή αυτός που έχει κάποιο χάρισμα από τον θεό. Είναι συνηθέστατο κύριο όνομα σε όλη την Ελλάδα.

Οι Θεodωροι οι κουνιστοί

Οι διάσημοι Άγιοι Θεodωροι που πάνε πακέτο ήταν ο Τήρων (νεοσύλλεκτος κληρωτός στρατιώτης) και ο Στρατηλάτης (ιεραρχικά ανώτερος του προηγούμενου).

¹ Το σπάρτο (*Spartium junceum*, Σπάρτιον το βουρλοειδές) είναι αγγειόσπερμο, δικοτυλήδονο φυτό, το οποίο ανήκει στην τάξη των Κυαμωδών και στην οικογένεια των Χεδρωτών ή Κυαμοειδών. Είναι θάμνος με καταγωγή από την περιοχή της Μεσογείου και φθάνει σε ύψος τα δύο μέτρα. Έχει μακριούς, λεπτούς, μυτερούς στην άκρη βλαστούς που είναι σχεδόν γυμνοί, χωρίς φύλλα.

Η μνήμη του Αγίου Θεοδώρου του Τήρωνος εορτάζεται στις 17 Φεβρουαρίου και του Αγίου Θεοδώρου του Στρατηλάτου στις 8 Φεβρουαρίου. Η εν Λαοδικεία Σύνοδος έλεγε ότι δεν πρέπει να εορτάζονται άγιοι κατά τη νηστεία της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, αλλά να μετατίθεται η μνήμη τους στο επόμενο Σάββατο ή Κυριακή. Έτσι, λόγω κάποιου θαύματος του Αγίου Θεοδώρου του Τήρωνος με κόλλυβα που έγινε την Καθαρή Δευτέρα, μετατέθηκε η

μνήμη των αγίων Θεοδώρων στο πρώτο Σάββατο των νηστειών. Όμως Η Εκκλησία της Κύπρου δεν ακολουθεί αυτή την παράδοση και τιμά τη μνήμη τους ξεχωριστά.

Βιος και πολιτεία αμφοτέρων στο: Οι [Άγιοι Θεόδωροι](#)

Γιατί επέλεγα το όνομα Θεοδώρα

Οι σύνθετες λέξεις με κύρια ονόματα αφορούν κάποια γνωστά πρόσωπα με κάποιο γνωστό χαρακτηριστικό. Τα γνωστά πρόσωπα ανήκουν συνήθως σε κάποια μικρή κοινωνία (χωριό, κωμόπολη) στα όποια τους κολλούσαν κάποιο παρωνύμιο. Τα πρώτα συνθετικά είναι κατά κανόνα μειωτικά όπως Μαλακαντρεας, Ψευτοθοδωρος, Καλπομα-

νωλης, Τρελαντωνης. Σε μερικές περιπτώσεις εξαίρουν ένα σπάνιο χαρακτηριστικό: πχ. Καλογιαννης.

Κατόπιν το όνομα διοχετεύεται και σε άλλες περιοχές όπου ίσως το πρόσωπο αγνοείται. Με τον καιρό κανένας πλέον δεν θυμάται ποιο συγκεκριμένο πρόσωπο αφόρα η προσωνυμία, αλλά παραμένει η σημασία της μομφής: μαλακας, ψεύτης, κάλπης (απατεώνας), τρελός. Η παστρικοθοδώρα κατά συνέπεια πρέπει να ήταν μια γνωστή πόρνη. Δεν μπορεί να ήταν η επιλεγείσα Θεοδώρα μια γυναικά με μανία καθαριότητας², αλλά μάλλον ήταν μια πόρνη.

Το καλό κορίτσι η Θεοδώρα

Αν διαβάσουμε τα «Ανέκδοτα ή Απόκρυφος Ιστορία» του Προκόπιου του Καισαρέως θα δούμε πως η Θεοδώρα, πόρνη και στριπτητζου, κόρη αρκουδιάρη που έγινε αυτοκράτειρα επειδή παντρεύτηκε τον Ιουστινιανό και υπήρξε «βιος και πολιτεία». Εξαιρετική γυναίκα όμως πουτάνα, μητρομανής, δολοφόνος, βασανίστρια, αλλά και **υποκρίτρια!**

Έκανε έργα ευπορίας υπέρ των πορνών και των διαζευγμένων γυναικών και τις υπέβαλε σε εγκλεισμό σε ένα ιδιότυπο σωφρονιστικό οίκημα και σε ασκήσεις αγνείας έτσι που οι πε-

² Η καθαριότητα είναι μισητή αρχοντιά! Και όχι μομφή. Το «σκουπίζω» το έλεγαν οι Βυζαντινοί φιλοκαλῶ > φρόκαλα : τα σκουπίδια και φροκάλι : η σκούπα.

ρισσότερες «υπό σωτηρίαν» προτιμούσαν να πηδήσουν από τα ψηλά παράθυρα για να δραπετευθούν. Η ίδια η «διδασκάλισσα της αγνότητας» Θεοδώρα έκανε τα αίσχιστα.

14 Νοέμβριου

Νοέμβρης, μνήμη της αγίας πόρνης και φόνισσας Θεοδώρας.

Λεπτομέρειες θα βρείτε στο [Μια μικρή κριτική στο βυζάντιο και τη Θεοδώρα](#)

Πιθανόν αυτήν να είχαν στο νου τους αυτή που δημιούργησαν τον χαρακτηρισμό Παστρικοθώρα. Δεν αποδεικνύεται αυτό βέβαια. Απλώς αποδεικνύεται όμως το απόλυτο ταίριασμα της Α.Μ. της πολυχρονεμένης Αυγούστας Θεοδώρας με αυτόν τον χαρακτηρισμό : Πορνεία *εξ απαλών ονύχων*³ και υποκρισία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

2286

Συγγραφέας: ΡΙΛΙΡΡΕ ΓΙΓΑΝΤΕΣ -ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΤΣΙΓΑΝΤΕΣ

Τίτλος: ΕΞΟΥΣΙΑ ΚΑΙ ΑΠΛΗΣΤΙΑ -ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Εκδότης:ΛΙΒΑΝΗΣ

Έτος:2002

[Προκοπίου του Καισαρέως, «Ανεκδοτα ή Απόκρυφος Ιστορία»
η εν πολλαίς αμαρτίαις ...](#)

---

³ Εξ απαλών ονύχων σημαίνει «από τα παιδικά χρόνια»